

ГЛАВА ВТОРА

ПРЕДАНИЕТО НА МОЛИТВАТА

- 2650 Молитвата не се ограничава в спонтанен изблик на един вътрешен импулс: за да се моли, човек трябва да иска да се моли. Не е достатъчно само да се знае какво разкриват Писанията за молитвата: трябва също да се научим да се молим. Светият Дух учи Божиите чеда да се молят чрез едно живо препредаване на светото Предание, във „вярващата и молеща се Църква“¹.
- 75
- 94 2551 Преданието на християнската молитва е една от формите на растеж на Преданието на вярата най-вече чрез съзерцанието и учението на вяраващите, които пазят в сърцата си събитията и словата на икономѐята на спасението и чрез задълбочено проникване в духовните неща, които те практикуват.²

Член 1

ИЗВОРИТЕ НА МОЛИТВАТА

- 694 2652 Светият Дух е „живата вода“, която в молещото сърце „тече в живот вечен“³. Именно Той ни учи да Го приемаме от Самия Извор – Христос. Впрочем в християнския живот има извори, където Христос ни очаква, за да ни напои в Светия Дух:

Словото Божие

- 133 2653 Църквата „подканя настоятелно и ревностно всички християни“ ... да придобият с постоянно четене на Божествените Писания „превъзходството на познаването на Христа Исуса“ (*Фил.* 3, 8). Но
- 1100 молитвата трябва да придружава четенето на Светото Писание, за

¹ Вж. CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Dei Verbum*, 8: AAS 58 (1966) 821.

² Вж. CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Dei Verbum*, 8: AAS 58 (1966) 821.

³ Вж. *Иоан.* 4, 14.

да може да се завърже разговор между Бога и човека, защото „именно към Него ние се обръщаме, когато се молим, именно Него ние слушаме, когато четем божествените прорицания“⁴.

2654 Духовните Отци перифразират *Мат. 7, 7* и обобщават така разположенията на сърцето, подхранвано от Словото Божие в молитвата: „Гърсете, четейки, и ще намерите, размишлявайки; чукайте, молейки се, и ще ви се отвори чрез съзерцанието.“⁵

ЦЪРКОВНАТА ЛИТУРГИЯ

2655 Мисията на Христос и Светия Дух, Който в сакраменталната литургия на Църквата съобщава, осъществява и раздава Тайната на Спасението, продължава в молещото се сърце. Духовните Отци сравняват понякога сърцето с олтар. Молитвата поглъща и усвоява Литургията по време на и след отслужването. Дори когато е изживяна „тайно“ (*Мат. 6, 6*), молитвата е винаги молитва на Църквата. Тя е общение със Светата Троица.⁶

1073

368

БОГОСЛОВСКИТЕ ДОБРОДЕТЕЛИ

1812-1829

2656 В молитвата трябва да се влиза, както в литургията: през тясната врата на *вярата*. В знаците на Божието присъствие ние търсим и възглаваме Лицето на Господа; искаме да чуем и съхраним Словото Му.

2657 Светият Дух учи да отслужваме литургията в очакване пришествието на Христа. Той ни поучава да се молим с *наdejда*. От друга страна, молитвата на Църквата и личната молитва подхранват в нас надеждата. Псалмите, особено със своя конкретен и разнообразен език, ни учат да полагаме надеждата си в Бога: „Твърдо се уповавах на Господа, и Той се наклони към мене и чу моите вопли“ (*Пс. 39, 2*). „А Бог на надеждата дано ви изпълни с всяка радост и мир във вярата, та чрез силата на Духа Светаго да се преумножава вашата надежда“ (*Пс. 15, 13*).

⁴ CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Dei Verbum*, 25: AAS 58 (1966) 826; вж. SANCTUS AMBROSIIUS, *De officiis ministrorum*, 1, 88: ed. N. TESTARD (Paris 1984) p. 138 (PL 16, 50).

⁵ GUIGO II CARTUSIENSIS, *Scala claustralium*, 2, 2: PL 184, 476. Haec tamen verba non accipiuntur in textu editionis criticae SC 163, 84; vide ibi apparatus criticum.

⁶ *Institutio generalis de liturgia Horarum*, 9: *Liturgia Horarum*, editio typica, v. 1 (Typis Polyglottis Vaticanis 1973) p. 25.

2658 „А надеждата не посрамя, защото *любовта* Божия се изля в
нашите сърца чрез дадения нам Дух Светий“ (Рим. 5, 5). Молитва-
та, оформена в литургическия живот, черпи всичко в Любовта, с ко-
ято ние сме обичани в Христос и която ни учи да се обичаме, както
826 Той ни обикна. Любовта е извор на молитвата. Който черпи от него,
достига до върха на молитвата:

„Обичам Те, Боже мой, и единственото ми желание е да Те обичам до
сетния дъх на живота си. Обичам Те, Боже мой, безкрайно любим и
бих предпочел да умра, обичайки Те, отколкото да живея, без да Те
обичам. Обичам Те, Господи, и единствената благодат, която Ти ис-
кам, е да Те обичам вечно. ... Боже мой, ако езикът ми не може да казва
всеки момент, че Те обичам, искам сърцето ми да Ти го повтаря с
всяко свое туптене.“⁷

„Днес“

1165 2659 Ние научаваме да се молим в определени моменти, слушайки
Словото Божие и участвайки в Неговата Пасхална Тайна. Но по *всяко*
2837 *време*, в събитията на всеки ден, Неговият Дух ни е даден, за да се изли-
305 ва молитвата. Учението на Исус за молитвата „Отче наш“ следва същата
линия, както и Провидението.⁸ Времето е в ръцете на Отца; Ние Го сре-
щаме в настоящето, не вчера, нито утре, а днес: „Да бяхте сега послуша-
ли Неговия глас: не ожесточавайте сърцето си“ (Ис. 94, 8).

2660 Да се молим в ежедневните събития и всеки момент, е една
от тайните на Царството, открити на „най-малките“, на слугите Хрис-
2546 тови, на „бедните“ от Блаженствата. Справедливо и праведно е да
2632 се молим за идването на Царството на правдата и мира, така че то
да промени хода на историята. Важно е също с молитва да „подква-
сим“ скромните ежедневни събития. Всички форми на молитва мо-
гат да бъдат този квас, на който Господ оприличава Царството.⁹

Накратко

2661 *Чрез живото препредаване – Преданието в Църквата,
Светият Дух учи Божшите чедра да се молят.*

⁷ SANCTUS IOANNES MARIA VIANNEY, *Oratio*, apud B. NODET, *Le Cure d'Ars. Sa pensee-son coeur* (Le Puy 1966) p. 45.

⁸ Вж. *Мат.* 6, 11. 34.

⁹ Вж. *Лук.* 13, 20-21.

2662 *Словото Божие, църковната Литургия, добродетелите на вярата, надеждата и любовта са изворите на молитвата.*

Член 2

ПЪТЯТ НА МОЛИТВАТА

2663 В живото Предание на молитвата всяка Църква предлага на своите верни според историческия, социалния и културния контекст, езика на тяхната молитва: думи, жестове, мелодии, иконография. На Учителната власт¹⁰ принадлежи задължението да разпознава верността на тези пътища на молитвата към Преданията на апостолската вяра. Пастирите и катехетите трябва да обясняват техния смисъл винаги във връзка с Исус Христос. 1201

МОЛИТВАТА КЪМ ОТЦА

2664 Няма друг път за християнската молитва освен Христос. Дали молитвата ни е обща или лична, гласна или вътрешна, тя достига до Отца само ако се молим в „името на Исуса“. Светото Човечество на Исус е следователно пътят, чрез който Светият Дух ни учи да се молим на Бога, нашия Отец. 2780

МОЛИТВАТА КЪМ ИСУС

2665 Молитвата на Църквата, подхранвана от Словото Божие и отслужването на Литургията, ни учи да молим Господа Исуса. Дори ако е пряко отправена към Отца, тя съдържа във всички литургични традиции молитвените форми, отправени към Христос. Някои псалми в съответствие с осъвременяването им в Църковната молитва и в Новия Завет поставят на устните ни и отпечатват в сърцата ни призивите на тази молитва към Христос: Син Божи, Слово Божие, Господ, Спасител, Агнец Божи, Цар, Възлюбен Син, Син на Девата, Добър Пастир, наш Живот и наша Светлина, наша Надежда, наше Възкресение, Приятел на хората... 451

¹⁰ Вж. CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Dei Verbum*, 10: AAS 58 (1966) 822.

2666 Но ИСУС е името, съдържащо всичко това, което Божият Син
432 получава в Своето Въплъщение. Божественото име е непроизноси-
мо с човешки устни¹¹, но поемайки нашето човечество, Божието Сло-
во ни Го предава и ние можем да Го призоваваме „Исус“ „УНУН
435 спасява“¹². Името на Исус съдържа всичко: Бога и човека и цялата
икономия на сътворението и спасението. Да молим „Исус“, значи да
Го призоваваме и да се обръщаме към Него в нас. Името Му е
единственото, което съдържа Присъствието, което то означава. Исус
е Възкръснал и всеки, който „призове името Господне“, приема Бо-
жия Син, Който Го обикна и се предаде за Него.¹³

2667 Това призоваване със смирена вяра бе развито в Преданието на Цър-
ковната молитва в многобройни форми на Изток и на Запад. Най-честият
2616 израз на молитва, предаден от духовниците на Синай, на Сирия и на Атон, е
зовът: „Иисусе Христе, Сине Божий, Господи, помилуй нас грешните!“ Мо-
литвата съединява химна на Христос във *Фил. 2*, 6-11 с призива на митаря и
просящите за светлина¹⁴. Чрез нея сърцето се приобщава към нищетата на
хората и милосърдието на техния Спасител.

435 2668 Призоваването Светото име на Исус е най-простият път на постоянна-
та молитва. Повтаряна често в смирение от внимателното сърце, тя не се
разпилява „в многословието“ (*Мат. 6, 7*), но пази Словото и принася плод с
търпение.¹⁵ Тя е възможна „по всяко време“, защото не е какво да е занима-
ние покрай другите, а единственото занимание – това да се обича Бог, който
оживява и преобразява всяко дело в Исус Христос.

478 2669 Църковната молитва почита и се прекланя пред Исусовото Сърце; ка-
то призовава пресветото Му име, тя почита Въплътеното Слово и Неговото
1674 Сърце, Кое от Любов към хората се остави да бъде прободено от грехове-
те ни. Християнската молитва обича да следва *Кръстния път* на Спасителя.
Спирането от Преторията до Голгота и до Гроба открояват пътуването на
Исус, Който изкупи света със светия си Кръст.

„Ела, Душе Свети“

683 2670 „Никой не може да нарече: „Иисуса Господ освен чрез Света-
го Духа“ (*1 Кор. 12, 3*). Всеки път, когато започваме да молим Ису-

¹¹ Вж. *Их.* 3, 14; 33, 19-23.

¹² Вж. *Мат.* 1, 21л

¹³ Вж. *Рим.* 10, 13; *Деян.* 2, 21; 3, 15-16; *Гал.* 2, 20.

¹⁴ Вж. *Лук.* 18, 13; *Марк.* 10, 46-52.

¹⁵ Вж. *Лук.* 8, 15.

са, Светият Дух със своята предварителна благодат ни привлича по пътя на молитвата. Понеже Той ни учи да се молим, призовавайки Христос, защо да не се молим направо на Него? Затова Църквата ни приканва да умоляваме всеки ден Светия Дух, особено в началото и в края на всяко важно дело. 2001 1310

„Ако Духът не трябва да бъде почитан, как ме почита Той чрез Кръщението? И ако Той трябва да бъде почитан, не трябва ли Той да бъде обект на специално поклонение?“¹⁶

2671 Традиционната форма на молитва към Духа е да се призовава Отца чрез Христос, нашия Господ, за да ни даде Той Духа Утешителя.¹⁷ Исус настоява за това искане в Негово име в самия момент, когато Той обещава дара на Духа на Истината.¹⁸ Но най-простата и най-директна молитва е също традиционна: „Ела, Душе Свети“ и всяка литургична традиция я развива в антифоните и химните:

„Ела, Душе Свети, изпълни сърцата на Твоите верни и разпали в тях огъня на Твоята любов.“¹⁹

„Царю Небесен, Душе Утешителю, Душе на Истината, навсякъде присъстващ и изпълващ всичко, Съкровище на всички блага и Подателю на Живота, ела и всели се в нас, очисти ни, спаси, Благ, душите ни.“²⁰

2672 Светият Дух, чието помазване изпълва цялото ни същество, е Вътрешният Учител на християнската молитва. Той е ваятелят на живото Предание на молитвата. Наистина има толкова пътища в молитвата, колкото и молещи се, но един и същ Свети Дух действа във всички и с всички. Именно в общението със Светия Дух християнската молитва става молитва на Църквата. 695

В ОБЩЕНИЕ СЪС СВЕТАТА МАЙКА БОЖИЯ

2673 В молитвата Светият Дух ни обединява в личността на Единствения Син с Неговото прославено човечество. Именно в Него и 689

¹⁶ SANCTUS GREGORIUS NYSSENUS, *Oratio* 31: (theologica 5), 28: SC 250, 332 (PG 36, 165).

¹⁷ Вж. *Лук.* 11, 13.

¹⁸ Вж. *Иоан.* 14, 17; 15, 26; 16, 13.

¹⁹ *In sollemnitae Pentecostes*, Antiphona ad “Magnificat” in I Vesperis: *Liturgia Horarum*, editio typica, v. 2 (Typis Polyglottis Vaticanis 1973) p. 798; вж. *Sollemnitae Pentecostes*, Ad Missam in die, *Sequentia: Lectionarium*, v. 1, editio typica (Typis Polyglottis Vaticanis 1970) p. 855-856).

²⁰ *Officium Horarum Byzantinum, Vespertinum in die Pentecostes*, *Sticherum* 4: Πεντηκοστήριον (Rome 1884) p. 394.

чрез Него нашата синовна молитва ни приобщава в Църквата с Мария, Майката на Исус²¹.

494 2674 От съгласието, дадено във вярата при Благовещението и непоклатимо поддържано под Кръста, майчинството на Мария се простира от този момент над братята и сестрите на нейния Син, които са още странници и са изложени на опасности и нищета.²² Исус, Единственият Посредник, е пътят на нашата молитва. Мария, Неговата и наша Майка, ни предава Неговия образ, бидейки напълно пречиста (прозрачна): тя „показва пътя“ [Οδηγήτρια]; тя е „Знакът“ според традиционната източна и западна иконография.

970 2675 От това особено съдействие на Мария с делото на Светия
 512 Дух Църквите са развили молитвата на Светата Божия Майка, съ-
 редоточавайки я в личността на Христос, проявена в Неговите тай-
 ни. В безбройните химни и песнопения, които изразяват тази молитва,
 обикновено се редуват две действия: едното „величае“ Господа
 2619 за великите дела, които Той извърши за Неговата смирена слугиня и
 чрез нея за всички хора²³; другото – доверява на Майката на Исус
 коленопреклонните молби и възхваленията на Божиите чеда, защото
 Тя познава сега човечеството, което в нея е свързано с Божия Син.

2676 Това двойно действие на молитвата към Мария е намерило привилегирован израз в молитвата „Ave Maria“ [*Радвай се, Марийо, пълна с благодат*]:

722 „Az Те поздравявам, Мария (Радвай се, Мария).“ С поздрава на Архангел Гавраил започва молитвата „Ave“. Именно Бог, Той Самият, чрез посланието на Своя Ангел поздравява Мария. Нашата молитва се осмелява да поеме поздрава на Мария с погледа, който Бог отправя към Своята смирена слугиня²⁴, и да се радва от радостта, която намира в Нея.²⁵

490 „Пълна с благодат, Господ е с тебе“: Двете думи на ангелския поздрав се осветляват взаимно. Мария е пълна с благодат, защото Господ е с Нея. Благодатта, с която е изпълнена, е присъствието на Този, Който е извор на всяка благодат. „Радвай се ... дъще Иерусалимова ... Господ ... е посред Тебе“ (*Соф.* 3, 14. 17). Мария, в Която се всели Самият Господ, е самата дъщеря Сионова,

²¹ Вж. *Деян.* 1, 14.

²² Вж. CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 62: AAS 57 (1965) 63.

²³ Вж. *Лук.* 1, 46-55.

²⁴ Вж. *Лук.* 1, 48.

²⁵ Вж. *Соф.* 3, 17.

Ковчегът на Завета, мястото, където обитава Славата Божия: Тя е „скинята на Бога с човеците“ (*Откр.* 21, 3); „Пълна с благодат“, тя е всецяло отдадена на Този, Който се всели в нея и Когото тя даде на света.

„Благословена си ти между жените и благословен е плодът на твоята утроба – Исус.“ След ангелския поздрав ние прибавяме нашия, този на Елисавета: изпълнена с Дух Свети (*Лук.* 1, 41), Елисавета е първата в дългата поредица от поколения, която обяви Мария за блажена²⁶: „Блажена е, която е повярвала“ (*Лук.* 1, 45). Мария е благословена между всички жени, защото повярва в изпълнението на Словото Божие. С вярата си Авраам стана благослов за всички народи на земята (*Бит.* 12, 3). С вярата си Мария стана Майка на вярващите, благодарение на нея всички народи на земята получават Този, Който е самото Божие благословение: Исус, благословеният плод на Твоята утроба.

2677 „Света Марийо, Майко Божия, моли се за нас...“ С Елисавета ние се учудваме: „И откъде ми е това – да дойде при мене Майката на моя Господ?“ (*Лук.* 1, 43). Защото ни дава Сина Си Исус, Мария е Майка Божия и наша Майка. Ние можем да ъ поверим всичките си грижи и молби. Тя се моли за нас, както се моли за себе си: „Нека ми бъде по думата Ти“ (*Лук.* 1, 38). Доверявайки се на молитвата ъ, ние се предоставяме с нея на Божията воля: „Да бъде Твоята воля.“

„Моли се за нас, грешниците, сега и в смъртния ни час.“ Молейки Мария да се моли за нас, ние се признаваме за бедни грешници и се обръщаме към „Майката на Милосърдието“, към Пресветата. Ние се предаваме на нея „сега“, в настоящето на нашия живот. И нашето доверие се разпростира, за да ъ се отдадем още отсега до „часа на нашата смърт“. Да бъде там, както на Кръстната смърт на своя Син, и в часа на нашето преминаване да ни приеме като наша Майка,²⁷ за да ни заведе при своя Син Исус в Рая.

2678 Западната средновековна набожност е развила молитвата на Розария като простонароден заместител на Молитвата на Часовете. На Изток хвалебствената форма на Акатиста и на Параклиса е останала по-близо до хоралната служба във Византийските църкви, докато арменското, коптското и сирийското Предание са предпочели химните и народните песнопения към Божията Майка. Но в „Аве Мария“, в Богородичните химни, в химните на св. Ефрем или на св. Григорий от Нарек преданието на молитвата остава в основата си същото.

²⁶ Вж. *Лук.* 1, 48.

²⁷ Вж. *Иоан.* 19, 27.

- 967 2679 Мария е свършената Молителка, образ на Църквата. Когато
 € се молим, ние се присъединяваме с нея в Божия промисъл, Който
 изпраща Своя Син, за да спаси всички хора. Както възлюбеният уче-
 ник, ние я приемаме при нас²⁸, Майката на Исус, станала Майка на
 всички живи. Ние се молим с нея и я молим. Молитвата на Църква-
 972 та се поддържа от молитвата на Мария. Тя е съединена с нея в на-
 деждата.²⁹

Накратко

- 2680 *Молитвата е отправена главно към Отца. Тя е насочена
 също така към Исус именно чрез призоваване Неговото
 свето име: „Иисусе Христе, Сине Божий, Господи, поми-
 луй нас, грешните!“*
- 2681 *„Никой не може да нарече Исуса Господ, освен чрез Духа
 Светаго“ (1 Кор. 12, 3). Църквата ни приканва да призо-
 ваваме Светия Дух като вътрешен Учител на християн-
 ската молитва.*
- 2682 *На основание на нейното особено взаимодействие със
 Светия Дух Църквата обича да се моли в общение с Дева
 Мария, за да величае с Нея великите дела, които Бог осъ-
 ществи в Нея, и да € повери коленопреклонни молби и въз-
 хваления.*

Член 3

ВОДАЧИ В МОЛИТВАТА

СОНМ СВИДЕТЕЛИ

- 2683 Свидетелите, които ни предшестват в Царството³⁰, особено
 онези, които Църквата признава като „Светци“, участват в живото
 Предание на молитвата с примера на живота си, с предаването на

²⁸ Вж. *Иоан.* 19, 27.

²⁹ Вж. CONCILIUM VATICANUM II, Const. dogm. *Lumen gentium*, 68-69: AAS 57 (1965) 66-67.

³⁰ Вж. *Евр.* 12, 1.

своите писания и с тяхната молитва днес. Те съзерцават Бога, възхваляват Го и не престават да се грижат за тези, които са оставили на земята. Влизайки в радостта на Учителя си, те са поставени над много.³¹ Тяхното ходатайство е височайше служение на Божия промисъл. Ние можем и трябва да ги молим да ходатайстват за нас и за целия свят. 956

2684 В общението на светците през дългата история на Църквите са се развили различни форми на *духовност*. Личната харизма на един свидетел на Божията любов за хората можа да бъде предадена, като духа на Илия на Елисей³² и на Йоан Кръстител³³. „Ще върви пред Него Духът, за да имат дял учениците в този Дух.“³⁴ Духовност има също в сливането на други литургични и богословски течения и тя свидетелства за проникването на вярата в човешката среда и в нейната история. Формите на християнска духовност участват в живота Предание на молитвата и са необходимо ръководство за верните. Те отразяват в богатото си разнообразие чистата и единствена светлина на Светия Дух. 917 919 1202

„Духът наистина е място на светците и светецът е място, подобаващо на Духа, понеже се отдава да живее с Бога и се нарича Негов Храм.“³⁵

СЛУЖИТЕЛИ НА МОЛИТВАТА

2685 *Християнското семейство* е първото място за възпитание в молитвата. Основано върху тайнството Брак, то е „домашната църква“, където Божиите чедра научават да се молят „в Църквата“ и да постоянстват в молитвата. За малките деца особено всекидневната семейна молитва е първото доказателство за живата памет на Църквата, събудена търпеливо от Светия Дух. 1657

2686 *Ръкоположените служители* също са отговорни за подготовката към молитвата на своите братя и сестри в Христос. Служители на Добрия Пастир, те са ръкоположени, за да водят Божия народ към живите извори на молитвата: Божието Слово, Литургията, 1547

³¹ Вж. *Мат.* 25, 21.

³² Вж. *4 Цар.* 2, 9.

³³ Вж. *Лук.* 1, 17.

³⁴ Вж. CONCILIUM VATICANUM II, Decr. *Perfectae caritatis*, 2: AAS 58 (1966) 703.

³⁵ SANCTUS BASILIUS MAGNUS, *Liber de Spiritu Sancto*, 26, 62:SC 17bis, 472 (PG 32, 184).

богословския живот, днешния Божи ден в конкретните обстоятелства.³⁶

- 916 2687 Много *монаси* са посветили целия си живот на молитвата. Още в Египетската пустиня отшелници, монаси и монахини са отдавали времето си на молитва във възхвала на Бога и ходатайство за своя народ. Богопосветеният живот не се поддържа и не се разпространява без молитвата. Тя е един от живите извори на съзерцанието и на духовния живот в Църквата.

- 2688 *Катехезата* за децата, младежите и възрастните има за цел Божието Слово да се осмисля в личната молитва, така че да намира отклик в литургичната молитва и да се задълбочава непрекъснато, за да донесе плод в новия живот. Катехезата е също моментът, в който може да се разбере и възпита народното благочестие.³⁷ Запомнянето на основните молитви предоставя необходимата опора за молитвения живот, но важното е да се направи така, че да се почувства техният смисъл.³⁸
- 1674

2689 *Молитвените събрания* и „школите за молитва“ днес са един от знаците, един от стимулите за обновяване на молитвата в Църквата, при условие че те черпят от истинските извори на християнската молитва. Стремещт към общение е знак за истинската молитва в Църквата.

2690 Светият Дух дава на някои верни даровете на духовно ръководство – мъдрост, вяра и разсъдливост с цел общото благо, каквото е молитвата (*духовното ръководство*). Тези, които са удостоени с този дар, са истински служители на живото Предание на молитвата:

Затова душата, която се стреми към съвършенството, трябва, според съвета на св. Йоан от Кръста, „добре да внимава в какви ръце се поставя, защото какъвто е учителят, такъв е и ученикът; какъвто е бащата, такъв е и синът“. И още: „не само наставникът трябва да бъде учен и мъдър, но също и послушникът. ... Ако духовният ръководител няма опит в духовния живот, той е неспособен да води душите, които Бог призовава. Той дори не ще ги разбере.“³⁹

³⁶ Вж. CONCILIIUM VATICANUM II, Decr. *Presbyterorum ordinis*, 4-6: AAS 58 (1966) 995-1001.

³⁷ Вж. IOANNES PAULUS II, Adh. ap. *Catechesi tradendae*, 54: AAS 71 (1979) 1321-1322.

³⁸ Вж. IOANNES PAULUS II, Adh. ap. *Catechesi tradendae*, 55: AAS 71 (1979) 1322-1323.

³⁹ SANCTUS IOANNES A GRUCE, *Llana de amor viva*, redactio secunda, stropho 3, declaratio, 30: *Biblioteca Mistica Carmelitanav*. 13 (Burgos 1931) p. 171.

Благоприятни места за молитва

- 2691 Църквата, Божият дом, е място, подобаващо за литургичната молитва на енорийската общност. Тя също е привилегировано място за преклонение пред действителното присъствие на Христос в Светото Тайнство. Изборът на подходящо място не е безразличен за истинността на молитвата:
- за личната молитва такова място може да бъде едно „ъгълче за молитва“ със Светите Писания и икони, за да бъдем там „тайно“ пред нашия Отец⁴⁰. В едно християнско семейство този малък кът за молитва благоприятства общата молитва;
  - В районите, където има манастири, призиването на тези общности е да благоприятстват за споделяне Молитвата на Часовете с верните и да осигурят необходимото уединение за една по-интензивна лична молитва⁴¹;
  - поклонничествата ни напомнят за земния път към рая. Те традиционно са върховни моменти за обновление на молитвата. За поклонниците, търсещи живи извори, светилищата са изключителни места, за да се изживеят „в Църквата“ формите на християнската молитва.

Накратко

- 2692 *Странстващата Църква е съединена в молитвата си със светците, от които проси ходатайство.*
- 2693 *Различните форми на християнска духовност участват в живота. Предание на молитвата и са ценно ръководство за духовен живот.*
- 2694 *Християнското семейство е първото място за възпитаване в молитвата.*
- 2695 *Ръкоположените свещеници, богопосветеният живот, катехезата, молитвените събрания, „духовното ръководство“ осигуряват в Църквата подкрепа за молитвата.*
- 2696 *Най-подходящите места за молитва са личният или семейният кът за молитва, манастирите, светилищата за поклонничества и най-вече Църквата, която е място, подобаващо за литургичната молитва на енорийската общност и привилегировано място за отслужване на Евхаристията.*

⁴⁰ Вж. *Мат.* 6, 6.

⁴¹ Вж. CONCILIIUM VATICANUM II, Decr. *Perfectae caritatis*, 7: AAS 58 (1966) 705.